

PROJEKT: ŠTUDIJSKI KROŽKI

**ANALIZA DELOVANJA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV
V ŠOLSLEM LETU 1997/98**

Ljubljana, aprila 1999

PROJEKT: ŠTUDIJSKI KROŽKI

**ANALIZA DELOVANJA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV
V ŠOLSLEM LETU 1997/98**

Avtorica: mag. Nevenka Bogataj, voditeljica projekta

Sodelavke: Sonja Klemenčič, prof., Marjetka Petelin, Jasmina Oserban

Analizo je financiralo Ministrstvo za šolstvo in šport

Ljubljana, aprila 1999

KAZALO

1	UVOD.....	3
2	ANALIZA STANJA IN SPREMEMB ZA OBDOBJE 1993-1998.....	5
2.1	RAZVOJ ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V OBDOBJU 1993-1998.....	5
2.1.1	RAZVOJ ŠTEVILA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV.....	5
2.1.2	RAZVOJ VSEBINSKE SESTAVE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV.....	6
2.2	KAKOVOST ŠTUDIJSKIH KROŽKOV.....	8
2.2.1	REALIZACIJA PRIJAV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV.....	9
2.2.2	KAKOVOSTNI ŠTUDIJSKI KROŽKI.....	10
2.3	MATIČNE ORGANIZACIJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V OBDOBJU 1993–1998	13
2.3.1	RAZVOJ REGIONALNE PRIPADNOSTI ORGANIZACIJ.....	15
2.4	RAZVOJ KADROV ZA VODENJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V OBDOBJU 1993-1998	17
2.4.1	ŠTEVILO USPOSOBLJENIH VODIJ IN MENTORJEV.....	18
2.4.2	REGIONALNA IN INSTITUCIONALNA SESTAVA AKTIVNEGA KADRA	18
2.4.3	SESTAVA DEJAVNIH VODIJ IN MENTORJEV PO SPOLU.....	20
2.4.4	SESTAVA NEDEJAVNIH VODIJ IN MENTORJEV.....	20
2.4.5	DOPOLNILNO USPOSOBLJANJE VODIJ IN MENTORJEV.....	20
2.5	UDELEŽENCI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V OBDOBJU 1993-1998.....	22
2.5.1	STAROSTNA SESTAVA UDELEŽENCEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV ...	22
2.5.2	IZOBRAZBENA SESTAVA UDELEŽENCEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	23
2.5.3	SESTAVA UDELEŽENCEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV PO SPOLU.....	24
2.5.4	SESTAVA UDELEŽENCEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV PO	24
	ZAPOSLOTIVNEM STATUSU.....	24
2.6	FINANCIRANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V OBDOBJU 1993-1998.....	25
3	SKLEPI.....	27
4	VIRI.....	29
5	PRILOGE.....	30

1 UVOD

Analiza delovanja študijskih krožkov v šolskem letu 1997/98 je prikazana kot zadnja faza petletnega razvoja projekta. Svoje poslanstvo rednega letnega poročila presega s kvantitativno analizo nekaterih ključnih kazalnikov petletnega razvoja projekta. Tako smo se odločili zaradi potrebe po nadaljnji usmeritvi dela, ki ni mogoča brez jasne predstave o dosedanjih dosežkih. Namen študijskih krožkov in projekta ostaja nespremenjen. Kratko ga povzemamo v sklepih. Hkrati se zavedamo, da še ne posegamo v analizo procesa učenja in prav tako ne v učinke dela študijskih krožkov.

Analiza je osredotočena na časovni in prostorski razvoj študijskih krožkov. Slikovne prikaze dopolnjujejo komentarji, ločeni na stanje in razvoj ter razprava o ugotovitvah. Teoretičnih izhodišč in metodologije na tem mestu ne ponavljamo, ker so bili

prikazani že večkrat (KLEMENČIČ 1995, KLEMENČIČ 1996, ČERNOŠA/MALEČKAR 1997). Na kratko so prikazana le merila za pridobivanje nekaterih nestandardnih dosežkov. V prikazu razvoja študijskih krožkov smo izpeljane krožke razvrščali po različnih merilih in pri tem ohranjali primerljivost s preteklimi izsledki analiz. Zato smo uporabili prvotno, že kritično razčlenjeno klasifikacijo vsebin študijskih krožkov (BOGATAJ 1998) in znano razvrstitev krajev izpeljave študijskih krožkov (KLEMENČIČ 1995). Usmeritve za nadaljnje delo so na podlagi razprav podane v sklepih.

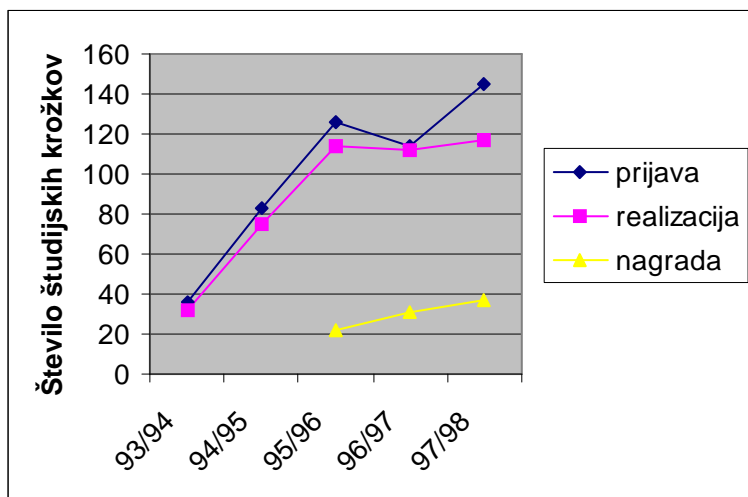
Za izdelavo poročila smo uporabili:

- poročila o delu posameznih študijskih krožkov (ACSŠK/8 s prilogami),
- dosedanja poročila o projektu Študijski krožki Andragoškega centra Slovenije (ČERNOŠA 1997, KLEMENČIČ 1996, KLEMENČIČ 1995),
- relacijsko bazo podatkov, oblikovano v programu Access 97 pod naslovom G:/user/darijan/baze/novinas/SK/;
- telefonsko anketo o kadrovske zasedbi v posameznih organizacijah (avgust 1998)

2 ANALIZA STANJA IN SPREMEMB ZA OBDOBJE 1993-1998

2.1 RAZVOJ ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V OBDOBJU 1993-1998

2.1.1 RAZVOJ ŠTEVILA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Slika 1 : Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-1998

Stanje: Leta 1997/98 je bilo v Sloveniji prijavljenih 144 študijskih krožkov. Delo jih je zaključilo 118, 26 pa ne. 37 študijskih krožkov je opravilo delo zelo kakovostno in so pridobili dodaten denar.

Razmerje med številom izpeljanih študijskih krožkov in številom usposobljenih vodij in mentorjev je bilo v letu 1997/98 izenačeno za skupaj 11 organizacij ali 21% od skupaj 52 sodelujočih organizacij. To so bili naslednji tipi organizacij 2 ljudski univerzi (v nadaljevanju LU), 3 zasebne organizacije, 1 društvo, 5 drugih organizacij.

Več od pričakovanega števila študijskih krožkov je izpeljalo 15 ali 28% organizacij (2 LU, 8 zasebnih organizacij, 1 društvo in 4 druge organizacije.)

Večina (51% ali 27) organizacij pa je izpeljala manj študijskih krožkov, kot je imela na voljo usposobljenih ljudi (10 LU, 2 društvi, 10 zasebnih in 5 drugih organizacij).

Razvoj: Število študijskih krožkov narašča, vendar je od leta 1996/97 intenziteta naraščanja bistveno manjša kakor prva tri leta. Glede na obseg vsega usposobljenega kadra (glej poglavje o kadrih) je vsako leto izpeljanih manj študijskih krožkov kot je pričakovano, v zadnjem letu le polovica. Prostorsko porazdelitev razvoja števila študijskih krožkov v obliki karte podaja priloga 2.

Razprava: Na indeks rasti števila študijskih krožkov predvidoma vplivajo:

1. organizacijske,
2. finančne in
3. kadrovske razmere.

Med organizacijskimi razmerami je prva ovira rasti števila študijskih krožkov prijava organizacij na razpis Ministrstva za šolstvo in šport za sofinanciranje izobraževanja odraslih. Zato mora metodologija izračunavanja razmerja med pričakovanimi in izpeljanimi študijskimi krožki upoštevati razlike v številu sodelujočih organizacij v posameznem letu.

Finančno omejuje razvoj števila študijskih krožkov predvsem spremenljivost sistema financiranja (glej poglavje o financiranju) in manj višina sredstev za posamezen študijski krožek. Tudi enotno število študijskih krožkov, ki jih je doslej lahko izpeljala posamezna organizacija na leto, je omejevalo nadaljnje širjenje študijskih krožkov (na to eksplicitno opozarja tudi ČERNOSA 1997: s. 56, ČERNOŠA 1998: s. 58). Nekatere organizacije namreč s študijskimi krožki obvladujejo večji del svoje dejavnosti kakor druge, ki izpeljejo posamezen krožek le občasno kot poživitev svoje ponudbe.

Med kadrovskimi omejitvenimi dejavniki sta po našem mnenju ključna:

- število usposobljenih mentorjev (s pogoji za pridobitev licence) in
- kakovost posamičnega mentorja.

Andragoški center Slovenije širi mrežo kadrov z novimi možnostmi osnovnega usposabljanja (npr. gradivo za vodeno samostojno usposabljanje za vodje in mentorje študijskih krožkov) pa tudi z rednim dopolnilnim usposabljanjem vodij in mentorjev študijskih krožkov (glej poglavje Razvoj kadrov).

V ugotovitvah in sklepih predlanskega poročila (ČERNOŠA 1997: s. 56) je jasno opozorjeno, da »v prihodnje ne moremo pričakovati tako nagle rasti števila študijskih krožkov kakor prva leta«, vendar je ugotovitev pojasnjena le s tem, da se določeno število organizacij in mentorjev ne vključuje znova v projekt. Na podlagi kvantitativne analize podatkov, terenskih pogovorov in izkušenj menimo, da kaže iskati vzroke za zmanjšano rast števila študijskih krožkov vsaj na treh ravneh:

- na ravni države (MŠŠ) - nestabilne razmere financiranja in neprilagodljivo merilo števila študijskih krožkov, ki jih sme izpeljati posamezna organizacija ali mentor;
- na ravni organizacije, npr. usmeritev v tržno zanimivejše projekte, kadrovske spremembe;
- na ravni mentorjev druge delovne ali osebne obveznosti, zapleti pri dosedanjem uresničevanju večjih akcijskih ciljev, upad zanimanja za mentorsko delo, velika zahtevnost kakovostnega mentorskega dela, zlasti na stopnji animacije udeležencev;

2.1.2 RAZVOJ VSEBINSKE SESTAVE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Študijski krožki se ukvarjajo z najrazličnejšimi tematikami, ki so razvojno in vsebinsko podrobno analizirane (BOGATAJ 1998). Delež študijskih krožkov, ki se ukvarja s posameznim tipom vsebin, prikazujejo slike 2 a – 2 c.

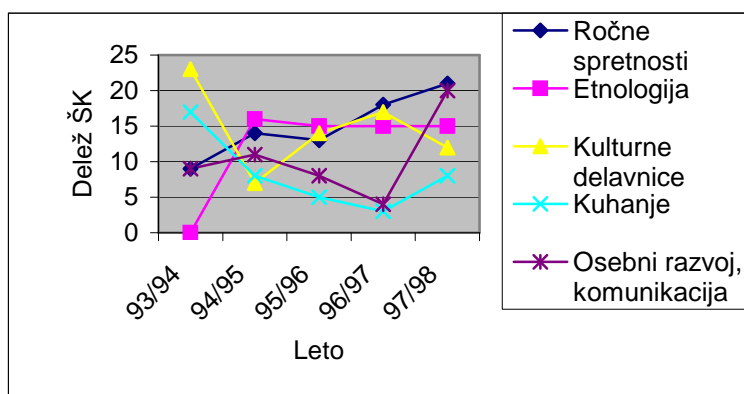
Stanje: Leta 1997/98 se je največ študijskih krožkov ukvarjalo z »ročnimi spretnostmi« in »osebnostnim razvojem ter komunikacijo« (vsaka tema po 20%). Pogoste so bile etnološke in kulturne dejavnosti (15% ali 12%). Številne druge vsebine so vsaka zase obsegale le do 5% vseh študijskih krožkov.

Razvoj:

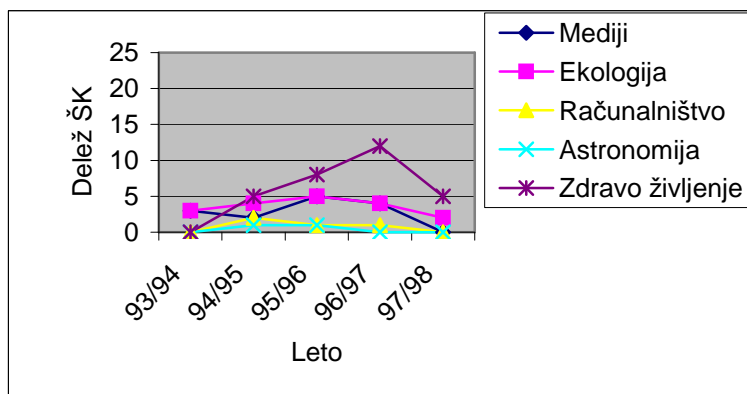
Izrazite razvojne težnje kaže le prva in delno druga skupina vsebin (sliki 2 a in 2 b). Vsako leto večji je delež študijskih krožkov, v katerih se ukvarjajo z :

- ročnimi deli,
- in z zdravim življenjem (razen zadnje leto).

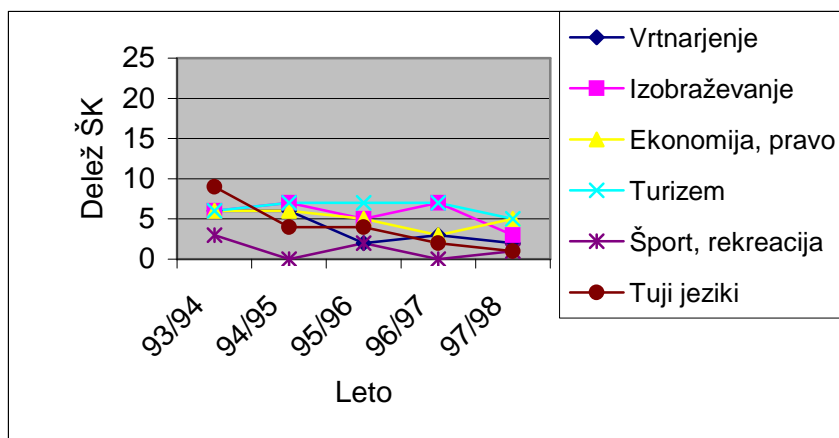
Delež kulturnih delavnic niha, vse manj krožkov pa se ukvarja s kuhanjem in tujimi jeziki. Visoko in stabilno je število študijskih krožkov z etnološkimi dejavnostmi (okoli 15%). Druge vsebine v študijskih krožkih niso pogoste (do 5%) in ne kažejo izrazitih razvojnih teženj.

Slika 2 a: Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-1998 glede na vsebino dela v študijskem krožku

Slika 2 b: Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-1998 glede na vsebino dela v študijskem krožku

Slika 2 c: Časovni razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-1998 glede na vsebino dela v študijskem krožku

Razprava: Študijski krožki spodbujajo ustvarjalno preživljanje prostega časa, v katerem se udeleženci (le četrtina sodelujočih je moškega spola) sprostitjo ob koristni dejavnosti. Kaže, da pritegnejo zlasti :

- spretnosti, ki se končajo z izdelkom,
- potreba po ohranjanju kulturne identitete (npr. v obmejnih krajih),
- razvijanje kakovostnih odnosov v družini in soseski (ljubljsko in ajdovsko območje).

Študijski krožki so zaželeno oblika dela tudi za organizacije, ki delajo z ljudmi s posebnimi potrebami. Čeprav skoraj polovico udeležencev motivira za sodelovanje v študijskem krožku želja, da bi pripomogli k spremembam v lokalnem okolju, pa presenetljivo malo študijskih krožkov išče možnosti družbeno delovanje, npr. reševanje lokalnih problemov. Le redki se v krožkih neposredno spopadajo z brezposelnostjo, s socialno izključenostjo ali z oblikovanjem javnih stališč.

Krožki se torej ne ukvarjajo z neposrednimi socialnimi in političnimi vsebinami, kljub temu pa posredno pripomorejo k ustvarjanju javnega mnenja civilne družbe ter k razvoju demokratičnih odnosov. Po eni strani torej kaže sprejeti željo udeležencev po koristni sprostivni brez želje po dejavnem vplivanju na lokalno okolje. Po drugi strani pa bomo spodbujali tudi krožke z družbeno angažiranimi vsebinami, saj so srečanja majhnih skupin dejavnih razpravljavcev tudi učinkovit mehanizem za urejanje lokalnih težav po prožni demokratični poti (npr. krožki v ZDA).

2.2 KAKOVOST ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Kakovost je bistvena za nadaljnje širjenje te oblike neformalnega izobraževanja odraslih. Subjekt presoje kakovosti je posamezna organizacija in osebje za izpeljavo študijskih krožkov. Kazalnikov kakovosti je več, pomembnejša pa sta:

- realnost načrtovanja (realizacija prijavljenih študijskih krožkov),
- izpeljava posameznega krožka (podrobnejši kazalnik, ki naj bi optimalno upošteval vsa načela študijskih krožkov; ocena kakovosti delovanja posameznega krožka izhaja iz prispelne dokumentacije ob koncu študijskega krožka in le delno iz terenske evalvacije ob obisku posameznega krožka).

Pri opredeljevanju kakovostnega delovanja študijskega krožka je treba upoštevati tale merila :

- načela delovanja študijskih krožkov,
- izobraževalne in akcijske cilje, ki imajo velik odmev
- trajanje študijskih krožkov.

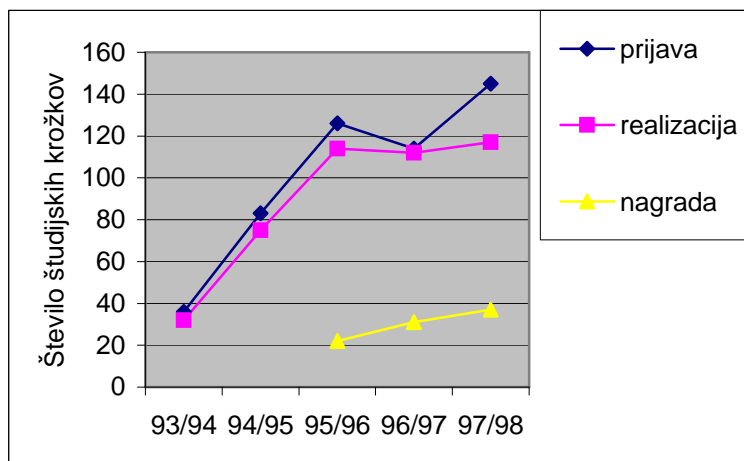
2.2.1 REALIZACIJA PRIJAV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Študijske krožke financira Ministrstvo za šolstvo na podlagi prijave študijskega krožka in realizacije v končanem letu prijavljenih študijskih krožkov.

Stanje: V zadnjem letu je bilo realiziranih doslej najmanj prijav, in sicer samo 81%. Pet organizacij (KD Črenšovci, ADS Velenje, LU Ajdovščina, Memory Dutovlje, ZKO Lendava) ni izpeljalo nobenega prijavljenega krožka:

Nagrajenih je bilo 37 študijskih krožkov, to je 31% vseh izpeljanih študijskih krožkov.

Razvoj: Neskladje med prijavljenimi in izpeljanimi krožki se veča. Tudi nagrad je vse več. Če vnaprej ne omejimo števila dovoljenih izpeljav na mentorja, večina mentorjev izpelje po več študijskih krožkov.

Slika 3: Število prijav, izpeljav in uspešnih ali nagrajenih študijskih krožkov

Razprava: Ugotavljamo, da so izostanki pri izpeljavah posamično opravičljivi (mentorjeva bolezen, težave z animacijo v poletnem času), večinoma pa nepojasneni, in to kljub ustnim in pisnim opozorilom posameznim organizacijam. Vse večje neskladje med prijavi in izpeljavo opozarja, da je nujno znova preučiti sistem financiranja in spremljanja izpeljave študijskih krožkov, saj vsa dosedanja poročila opozarjajo na neusklajenost dinamike dela krožka z njegovim financiranjem.

Menimo, da je tretjinski delež nagrajenih študijskih krožkov zgornja meja te oblike stimulacije.

2.2.2 KAKOVOSTNI ŠTUDIJSKI KROŽKI

Na podlagi (vsa leta enakih) meril kakovosti posameznega študijskega krožka smo analizirali krožke, ki so se doslej posebej izkazali –njihovo delovanje je imelo velik odmev, precejšen pa je bil tudi obseg opravljenega dela. Zato so bili tudi javno objavljeni v glasilu Andragoškega centra in denarno nagrajeni.

Stanje: Prva preglednica prikazuje nagrajene študijske krožke po vsebini in matični organizaciji za vsako posamezno leto. Posebej izpostavlja pet tistih, ki so s svojo dejavnostjo prerasli v društvo. V drugi preglednici so prikazane vsebine in matične organizacije krožkov, ki so svoje delo nadgrajevali več let.

Preglednica 1a: Študijski krožki, ki so bili nagrajeni po merilih kakovosti posameznega študijskega krožka

Organizacija	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98
ZKI LU Ajdovščina				Ajdovščina z okolico- srce Vipavske doline	
				Likovna ustvarjalnica- oblikovanje gline	
LU II. Bistrica	Muzejski krožek	Muzejski krožek	Muzejski krožek	Muzejski krožek	Muzejski krožek
LU Ormož			Biohrana		
LU Postojna	Uredimo svojo vas	Uredimo svoj kraj	Uredimo naš kraj	Naredimo naš kraj lepši	Naredimo naš kraj lepši
LU Sežana	Fotografski krožek	Fotografski krožek Žarek	Fotografski krožek Žarek	Fotografski krožek Žarek	Fotografski krožek Žarek
VITRA, Cerknica			-Samogradnja sončnih sprejemnikov - Kaj je naravoslovna učna pot	Samogradnja sončnih sprejemnikov	Samogradnja sončnih sprejemnikov
Kulturno društvo Črenšovci				Z vezenino bogatimo svoj dom	Bogastvo dediščine poklanjamo mladim
Matična knjižnica Izola		Pravljičarstvo	Pravljičarstvo	Pravljičarstvo	Bralni SK
ZKO Lendava		Ohranimo vrtalni stolp	Ohranimo vrtalni stolp v Petišovcih	Pletenje iz ličja	
Zavod Zarja			Spoznamo Ljubljano Sam skrbim za svoje zdravje	Ljubljana-moje mesto	
STŠ Ljubljana				Povezovanje pletarstva in pojmovanja prostora	
				Plečnik in njegovo delo	Plečnik in kultura bivanja
Doba Maribor		Ročna dela iz skrinje	Ročna dela	Slikanje tekstila in izdelava izdelkov	
Stik Mežica				Cvetlični aranžmaji	Cvetlični aranžmaji
Vrtec Piran				Kako biti boljši starši	Kako biti boljši starši
Alfabet Štore			Učinkovita komunikacija bolnišnici	Komunikacija v zdravstvu	
ADS Velenje	Komuniciranje v angleščini	Komuniciranje v angleščini			
	Gledališki krožek	Gledališki krožek			
Invel Velenje				Vodnik po mojih pravica in obveznostih	Vodnik po mojih pravica in obveznostih
VITA Koper	Lopar včeraj, danes, jutri		Lopar enbot		
		Beseda slovenske Istre (I)	Beseda slovenske Istre (II)		Beseda slovenske Istre (III)
Zveza prijateljev mladine Ajdovščina				Budanje nekoč in danes	Budanje nekoč in danes
				Utrinki s podeželja	
				Za srečo staršev in njihovih otrok	
Društvo podeželske				Stare sorte sadnega	Cepljenje

mladine Dravska dolina				drevja na kmetijah	senožetnih sadovnjakih
Društvo podeželske mladine Dravska dolina			Remšnik naš kraj	Opuščen rudnik kot turistična zanimivost	
Tiža Ruše			Izdelava lutk-lutkovna igra		
Galerija GT, Ljubljana			Grafične tehnike		
Zveza svob. sind. Maribor			Kako postanem uspešni sindikalni zastopnik	Upešna komunikacija	
			Soupravljanje	Razreševanje konfliktov v podjetju	
Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije			Najprej pomagajmo sebi		
Center za socialno delo Ravne na Koroškem			Čipka kot okras		
Maksima Sevnica			Spoznajmo sebe in druge		
LU Murska Sobota				Zdrava prehrana nekoč in danes	
LU Slovenska Bistrica				Pohorske in haloške vezenine-lepota preteklosti in sedanjosti	
OŠ Dornberk				Komen - tako stara nova vas	
Halo Cirkulane				Klopotec kot simbol Haloz	
				Turistična ponudba na vinski cesti	
Center za socialno delo Žalec				Spominčice	

Preglednica 2 b: Nenagrajeni študijski krožki, ki so svoje delo nadgrajevali več let

Organizacija	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98
ZKI LU Ajdovščina	Kreativno starševstvo	Ustvarjalno starševstvo			
ZIK Črnomelj LU Jesenice			Prehrana v Velikem Nerajcu	Prehrana v Velikem Nerajcu	
AZ LU Maribor				Varstvo industrijskega okolja	Varstvo industrijskega okolja
LU Ormož	Ročne spretnosti	Ročne spretnosti		Praznične voščilnice	Motivi otrok na novoletnih voščilnicah
	Biovrtnarjenje	Biovrtnarjenje- trajnice, dišavnice	Rože trajnice		
LU Postojna	Lokalna kabelska televizija	Lokalni TV program			
		Srečanje z enologom	Srečanje z enologom		
LU Žalec		Računalniško krmiljenje	Računalniško krmiljenje		
Kulturno društvo Črenšovci				Lutkovni ŠK	Lutkovni ŠK
Memory Dutovlje			Podjetniški forum	Dober dan, podjetništvo	
College Grosuplje	Bioprehrana	Jejmo bolj zdravo hrano	Kultura prehranjevanja	Ali jemo zdravo hrano?	
	S kolesom gre najdlje		Kolesarjenje in varnost		Kolesarjenje in varnost
Inter es Kanal		Likovnooblikovalni krožek	Likovnooblikovalni krožek		
Zveza kulturnih organizacij Lendava		Lokalne TV	Lokalne TV		
ARX Ljubljana				Obrazi vojne	Obrazi miru
Glotta nova Ljubljana				Biti boljši sosed v soseski, kjer živim	Biti boljši sosed v soseski, kjer živim
Doba Maribor			Slikanje na svilo	Slikanje na svilo	
Athena, Postojna				Slikanje na svilo	Slikanje na svilo
Društvo za zdrav osebnostni razvoj Radovljica			Vezenje starih gorenjskih motivov	Bela vezenina	
Impol kadring Slovenska Bistrica				Čarobne poslikave svile	Slikanje na svilo
Alfabet Štore		Osebnostna rast poslovne ženske	Osebnostna rast človeka		
		Slikanje na svilo			Slikanje na svilo
			Sama svoja mojstrica	Sama svoja mojstrica	
ADS Velenje	Komuniciranje v angleščini	Komuniciranje v angleščini			
	Gledališki krožek	Gledališki krožek			
Sledi Žalec	Rad se učim nemško	Rad se učim nemško			
Gorenjski muzej Kranj		Odkrivajmo svojo deželo drugim	Odkrivajmo svojo deželo drugim		

Razvoj:

- Študijski krožki so potekali vsaj dve leti zapored pri 34 organizacijah, od tega 9 pri LU (26%).
- Ponovljenih je bilo 48 različnih študijskih krožkov (27% na LU), le dva vsako leto.
- Večina študijskih krožkov se ponovi le dvakrat, nekateri s spremenjenimi naslovi.
- Med ponovitvami ali nadaljevanjem, dopolnjevanjem iste teme so daljši ali krajši premori.

- Med nagrajenimi študijskimi krožki ne najdemo tistih, ki bi svoje delo ponavljali. Učenje in druženje so dopolnjevali, osvetljevali z različnih zornih kotov ter enkrat na leto organizirali akcije, ki so imele izreden odmev (tiskane publikacije, razstave, videokasete).
- Štirje študijski krožki so prerasli v društvo: dva, ki sta se začela v prvem letu delovanja projekta (LU Sežana - fotografski krožek in LU Ilirska Bistrica - muzejski študijski krožek) in dva pozneje (pravljničarski študijski krožek Matične knjižnice Izola v Bralno društvo in študijski krožek Uredimo svojo vas LU Postojna, ki izvirno poimenovalo svoje društvo PIŠKOTEK).

Razprava: Temeljno gibalno zelo uspešnih študijskih krožkov so izjemno ustvarjalni in animativni mentorji, ki jim je uspelo učenje v majhni skupini zainteresiranih razviti v gibanje lokalnega okolja. Pri izpopolnjevanju kakovosti kaže nameniti posebno pozornost prav mentorjem in njihovim izkušnjam pri vpeljevanju študijskih krožkov v posamezna okolja, uporabi te oblike dela za določeno občinstvo ali za obvladovanje nekaterih tematik ter o možnostih razvoja posameznega študijskega krožka v druge oblike dela.

Andragoški center Slovenije je take skupine in mentorje spodbujal:

- z denarnimi nagradami,
- s posebnimi priznanji, ki se podeljujejo ob Tednu vseživljenjskega učenja,
- z organizacijo dopolnilnega usposabljanja, ki je prikazano v nadaljevanju.

Na oceno kakovosti študijskega krožka vpliva razvojna raven posameznega študijskega krožka, ki pa je zaradi intenzivne rasti števila študijskih krožkov doslej nismo podrobneje spremljali. Pri tem imamo v mislih vsaj tri razvojne ravni (raven vpeljevanja te oblike učenja v neko okolje, raven zrelega utečenega dela študijskega krožka in prehajanje študijskega krožka v nove oblike dejavnosti). Objektivno spremljanje kakovosti ovira tudi različno prizadevno pripravljena dokumentacija (zlasti priloge), ki se uporablja za merilo ocenjevanja kakovosti posameznega študijskega krožka. Navedeno omejuje objektivno določitev nekakovostne izpeljave študijskega krožka, ki smo jo doslej omejevali le s predpisanim številom izpeljav v prihodnjem letu

2.3 MATIČNE ORGANIZACIJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V OBDOBJU 1993–1998

Projekt sooblikujejo zelo različne organizacije, skupaj doslej 91. Od tega je 28 ljudskih univerz, 31 zasebnih organizacij, 9 društev in 23 drugih organizacij, med katere uvrščamo centre za socialno delo, zveze, izobraževalne organizacije od vrtca do fakultete, knjižnice, gledališča, muzeje, domove upokojencev in druge. Le del jih sodeluje pri projektu že vseh pet let. Nekatere sodelujejo le krajši čas, včasih celo samo eno leto, druge sodelujejo le pri izobraževanju mentorjev (npr. Filozofska fakulteta, Andragoški center), vsem pa je skupno, da jim izobraževalna dejavnost ni tuja (prim. KLEMENČIČ 1995: s. 52).

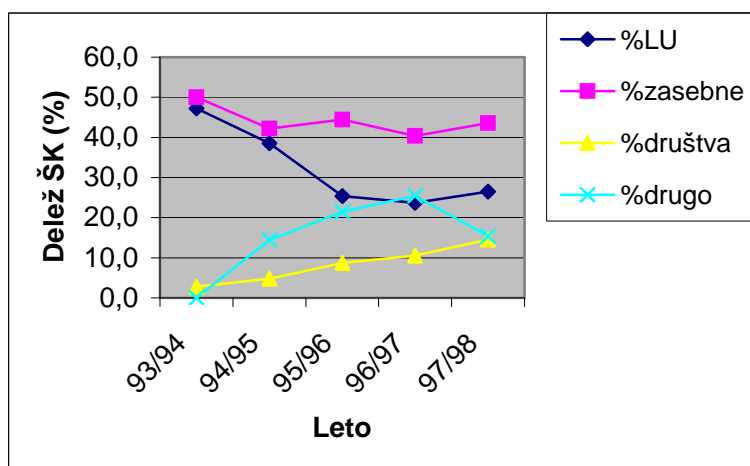
Stanje: Leta 1997/98 je sodelovalo 52 organizacij. Prevladovale so zasebne organizacije (41% ali 21 organizacij), dobra četrtina so bile ljudske univerze (27% ali 14 organizacij). Sodelovalo je 5 društev in 12 drugih organizacij. Nekaterim ni uspelo dokončati prijavljenih dejavnosti.

To so bile: LU Ajdovščina 1 neizpeljan/1 prijavljen, ZIK Črnomelj 1/3, LU Maribor 1/3, LU Radovljica 1/3, Vitra 2/4, KD Črenšovci 2/2, Sativa 1/2, Memory 2/2, College 2/3, Andragoški center Idrija 1/1, ZKO Lendava 2/2, Eurošola 1/2, ZSSS 1/2 Impol Kading 2/3, ADS Velenje 3/3.

Število mentorjev in število študijskih krožkov se ujemata v 11 organizacijah (od 52 organizacij je to 21%). V 26 primerih (48% od 52 organizacij) je bilo izpeljanih več študijskih krožkov, kakor bi pričakovali glede na število usposobljenih mentorjev, v drugih 12 primerih (23%) pa je bilo izpeljanih manj krožkov, kakor bi jih bilo lahko glede na usposobljeno osebje.

Razvoj: Izmed vseh doslej sodelujočih jih v projektu sodeluje čedalje manj (95/96: 87%, 96/97: 78%, ČERNOŠA, s.11 in 97/98 57%). To kaže na spremembe trga in položaja posameznih organizacij na njem, netržno usmerjenost projekta pa tudi na neustrezno metodologijo izračunavanja rezultatov (izhodišče so vse organizacije).

Ljudske univerze izpeljujejo vse manj študijskih krožkov, saj se je delež, ki so ga predstavljali njihovi krožki med vsemi na leto izpeljanimi študijskimi krožki, zmanjšal s 56% leta 1993/94 na 26% leta 1997/98. Manj izrazito, a nepretrgoma se večja dejavnost društev. Visok, toda nihajoč je delež študijskih krožkov, ki jih izpeljejo zasebne organizacije. Druge spremembe so manj izrazite.

Slika 4: Število študijskih krožkov po tipih ustanov

Razprava: Nenehno zmanjševanje zanimanja ljudskih univerz za študijske krožke povezujemo z njihovo vezanostjo na tržne učinke vloženega dela, ki pri študijskih krožkih niso spodbudni. Tudi sicer se vloga ljudskih univerz v času spreminja.

Očitno je, da vidijo društva, ki celo ob vrhuncu v zadnjem letu sicer ne dosegajo niti petnajstodstotnega deleža izpeljanih študijskih krožkov, v študijskih krožkih ustrezno obliko dela, morda pa tudi možnost za vsaj delno denarno pokritje dejavnosti. Razlogi za upad dejavnosti drugih organizacij so različni in bi jih bilo smiselno podrobneje raziskati (Zvezo prijateljev mladine je npr. bistveno prestrukturirala nova regionalizacija, Zveza kulturnih društev in izobraževalne ustanove navajajo za oviro nestimulativno financiranje).

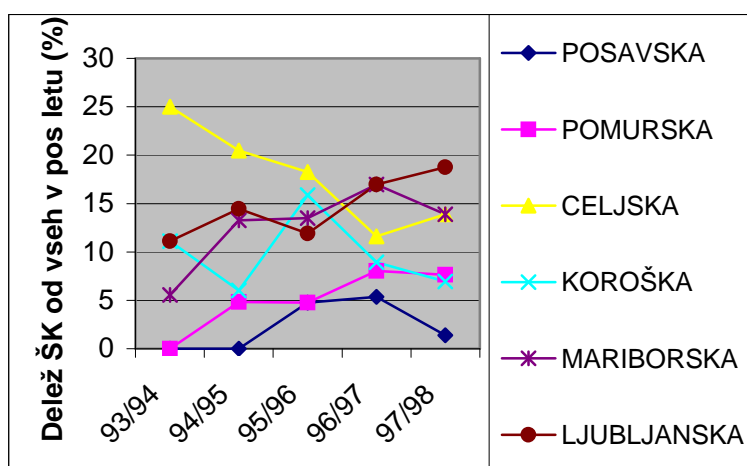
Nihanja v dejavnosti posameznih tipov organizacij potrjujejo tudi izsledki analize kadrov. Le-ti kažejo, da so v obliki usposabljanja kadrov v študijske krožke največ vlagale zasebne in druge organizacije. Najmanj vodij glede na število mentorjev je v društvih, najmanj ugodno pa je to razmerje v ljudskih univerzah.

2.3.1 RAZVOJ REGIONALNE PRIPADNOSTI ORGANIZACIJ

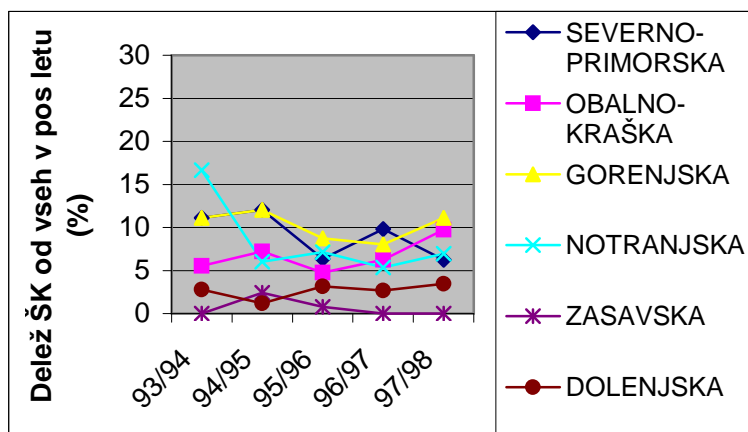
Uveljavljenost študijskih krožkov je odvisna tudi od pripravljenosti in dejavnosti organizacij, da v sklopu svojega programa dela razvijajo tudi učenje odraslih v študijskih krožkih. V različnih delih Slovenije je institucionalna organiziranost različno razvita, in to se kaže tudi v regionalni zastopanosti študijskih krožkov.

Stanje: Študijski krožki so zadnje leto najpogostejši v ljubljanski (18,8%), mariborski in celjski regiji (po 13,9%). Nad desetodstotni delež dosegajo še gorenjska (11,1 %) in skupaj severnoprimorska in obalnokraška regija (14%). V zasavski regiji ni bil izpeljan niti en študijski krožek. Najmanj krožkov je bilo izvedenih v Posavju (le dva ali 1,4%) in na Dolenjskem (pet ali 3,5%).

Razvoj: Število študijskih krožkov se v regijah ne spreminja enakomerno. Vse manj jih je v celjski regiji (25% leta 1993/94, po petih letih pa le še 14%). Uveljavljati se začinjajo v Pomurju (zvečanje deleža z 0 na 8%), vse bolj pa tudi v ljubljanski regiji. Le-ta z izjemo leta 1995/96 vsako leto zveča delež študijskih krožkov med vsemi krožki in se je v zadnjem letu že približala eni petini vseh študijskih krožkov. Zastopanost študijskih krožkov niha od 5 do 10% v obalnokraški regiji, od 5 do 15% na Koroškem, Gorenjskem in v mariborski regiji. Na Notranjskem je po izrazitem padcu po prvem letu delovanja delež študijskih krožkov ustaljen, vendar na razmeroma nizki ravni (okoli 5%). Zasavje, Posavje, Dolenjska, npr. Bela krajina, Notranjska na področju študijskih krožkov predstavljajo belo liso.

Slika 5 a : Časovni razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-1998 glede na regionalno pripadnost organizacije, pri kateri potekajo študijski krožki

Slika 5 b: Časovni razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-1998 glede na regionalno pripadnost organizacije, pri kateri potekajo študijski krožki

Preglednica 3 kaže, koliko organizacij v posamezni regiji je bilo v posameznem letu dejavnih. Ista preglednica podaja ob imenu regije tudi kumulativno število organizacij (s ponavljanjem) v petletnem obdobju, ki so organizirale študijske krožke.

Preglednica 3: Razvoj števila organizacij po tipih organizacij v regijah

Št. organizacij v regiji na leto		1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98
(Št. vseh organizacij v petih letih)						
S PRIMORSKA (17)	LU	1	1	1	1	1
	Zasebna	2	2	1	2	2
	Društva				1	
	Drugo		1			1
OB.-KRAŠKA (21)	LU	1	2	1	1	1
	Zasebna		1	2	1	1
	Društva					
	Drugo		1	2	3	4
GORENJSKA (23)	LU	2	4	4	5	4
	Zasebna					
	društva				1	1
	drugo		1	1		
NOTRANJSKA (16)	LU	2	2	2	2	2
	zasebna	1		1	2	2
	društva					
	drugo					
ZASAVSKA (2)	LU		1	1		
	zasebna					
	društva					
	drugo					
DOLENJSKA (8)	LU	2	1	2	1	2
	zasebna					
	društva					
	drugo					
POSAVSKA (5)	LU			1	1	1
	zasebna			1	1	
	društva					
	drugo					

POMURSKA (16)	LU		1	1	2	1
	zasebna			1		1
	društva			1	2	2
	drugo		1	1	1	1
CELJSKA (26)	LU	1	1	2	1	1
	zasebna	1	3	3	2	3
	društva	1	1	2	1	1
	drugo				1	1
KOROŠKA (20)	LU					
	zasebna	1	1	1	1	1
	društva			1	1	1
	drugo		1	6	4	1
MARIBORSKA (25)	LU	1	1	1	3	2
	zasebna	1	1	1	6	5
	društva					
	drugo		1	2		
LJUBLJANSKA (31)	LU	1	1			
	zasebna	1	2	4	6	5
	društva			2	1	1
	drugo	1	1		2	3
	skupaj	20	33	49	56	52

*Opombi:

- polkrepko natisnjene cifre predstavljajo tiste tipe organizacij, kjer je razvoj izrazit ;
- v tipizaciji ustanov so »druge ustanove« knjižnice, centri za socialno delo, izobraževalne ustanove (vrtci, osnovne in srednje šole, Filozofska fakulteta, Andragoški center), muzej, inštitut, Gorenje, gledališče, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Zveza kulturnih društev, Zveza sindikatov, Zveza prijateljev mladine.

Razprava: Razlago za neenakomerno število ali deleže študijskih krožkov po regijah iščemo v številu organizacij, ki iz posamezne regije sodelujejo pri projektu (glej preglednico) in v omejitvi števila študijskih krožkov, ki jih lahko posamezna organizacija izpelje.

Manj dejavne regije so bile doslej sicer v vseh razpisih prednostne, vendar se z njimi nismo ukvarjali sistematično. Poleg intenziviranja dela npr. v Zasavju, Beli krajini idr. je pomembno vzdrževati raven študijskih krožkov, kakršno so dosegle najrazvitejše regije in omogočiti nadaljni razvoj te oblike učenja in druženja.

2.4 RAZVOJ KADROV ZA VODENJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V OBDOBJU 1993-1998

Kadri, vodje in mentorji študijskih krožkov so torej za razvoj te oblike učenja odraslih še posebej pomembni. Zato analiza petletnega obdobja razvoja kadrov in njihovega načrtnega usposabljanja dobiva svoje mesto v poročilu, saj skušamo v njem prikaz letnih dosežkov dopolniti s podatki o razvojnih težnjah projekta. Podatki izhajajo iz dokumentacije o prijavah, udeležbi in uspehu posameznega usposabljanja, dopolnjeni pa so s podatki o vzrokih za nedejavnost posameznih usposobljenih vodij in mentorjev. Prikazujejo predvsem kadrovske stanje po petih letih dela po številu, regijski in institucionalni pripadnosti ter po spolu. Prikazana sta tudi sestava osebja,

ki pri projektu ne sodelujejo več in dopolnilno usposabljanje že usposobljenih vodij in mentorjev. Komentarji podajajo razmislek o selektivnem spodbujanju kadrov (spodbude nenehno sodelujočim in navzočim na dopolnilnih usposabljanjih ter postopno izločanje nedejavnih iz projekta).

2.4.1 ŠTEVILO USPOSOBLJENIH VODIJ IN MENTORJEV

Stanje: Doslej je prejelo potrdila o usposobljenosti 319 kandidatov. Dejavnih je 236 (73%) vodij in mentorjev, nedejavnih pa 83. Med nedejavnimi jih je 42 svojo dejavnost nepreklicno opustilo. V petih primerih je vzrok za to smrt, invalidnost ali odhod v tujino), preostalih 36 primerov pa je pojasnjenih le delno (sprememba zaposlitve, nezanimanje). Za delo je torej na voljo skupno 277 ljudi (236 dejavnih in 41 potencialno dejavnih), med njimi je 91 vodij in 186 mentorjev.

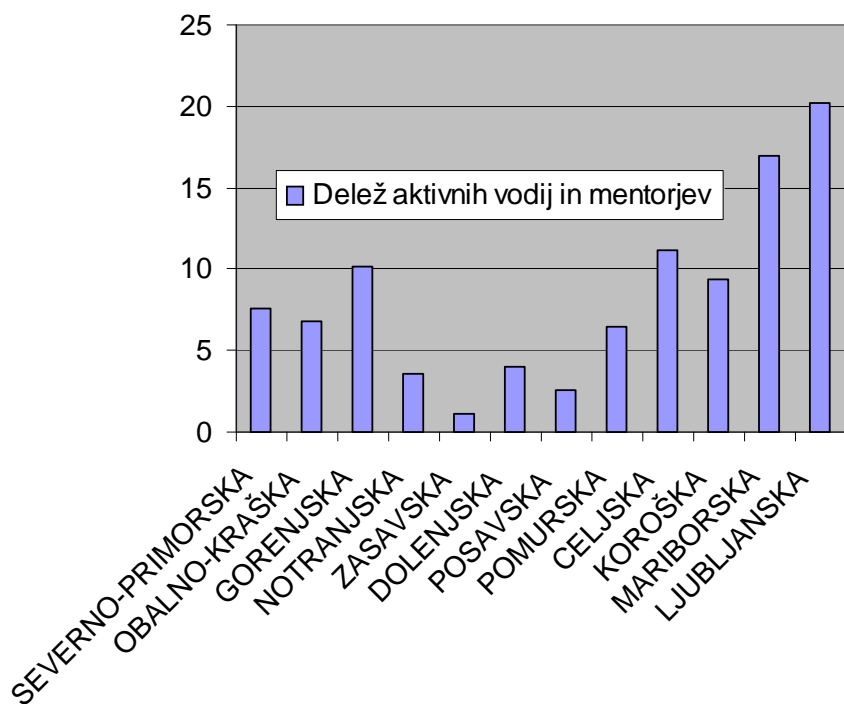
Številni vodje prevzemajo tudi mentorsko delo (50 vodij ali 33%). Med mentorji so doslej le trije privzeli tudi naloge vodje (iz organizacije ACCOUNT ga. Rahela Lešnik, s Filozofske fakultete je na LU Kranj prešla ga. Mateja Chvatal-Tabar, na Andragoškem društvu Velenje pa dvojno funkcijo opravlja ga. Slavka Mijoč). Dvojno vlogo ima 18 ljudi iz zasebnih organizacij, 13 iz ljudskih univerz, 12 iz drugih organizacij in 7 iz društev.

Razvoj je prikazan po regionalni, institucionalni, zaposlitveni in spolni strukturi kadrov v nadaljnjih podpoglavjih.

Razprava: Podatki številčno utemeljujejo ugotovitve in sklepe analiz delovanja študijskih krožkov za leti 1995/96 in 1996/97 (ČERNOŠA 1997: s. 55, ČERNOŠA 1998: s.58), ki poudarjata pomen podobnega usposabljanja za vodje in mentorje, ker zlasti vodje pogosto privzemajo mentorsko vlogo.

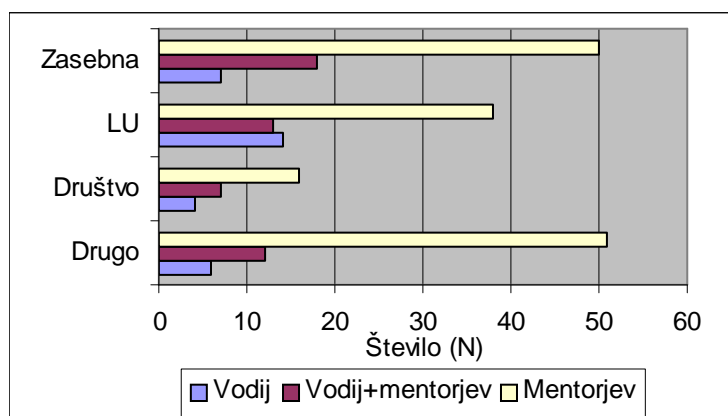
2.4.2 REGIONALNA IN INSTITUCIONALNA SESTAVA AKTIVNEGA KADRA

Stanje: Prevladujejo kadri iz ljubljanske (50 iz Ljubljane, 6 iz okolice) in mariborske regije (47; regijo zastopa poleg Maribora vsaj še pet krajev). 31 vodij in mentorjev deluje na Celjskem (poleg Celja zastopane še s petimi kraji), 28 na Gorenjskem (5 krajev), 26 na Koroškem, 21 na Severnoprifmorskem (4 kraji), 19 v obalnokraški regiji (8 krajev), 18 v Prekmurju (poleg Murske Sobote 4 kraji), 11 na Dolenjskem, 10 na Notranjskem, 7 v Krškem in 3 v Zasavju. Najdejavnjše so torej regije z večjimi mesti najmanj pa zasavska, posavska in dolensjska. Razmeroma nizek je delež dejavnih vodij in mentorjev na Notranjskem in v Pomurju.

Slika 6: Delež dejavnih mentorjev in vodij po regijah

Večina mentorjev je dejavnih v zasebnih in drugih organizacijah, pri čemer je pomembno zlasti razmerje med številom oseb, ki samostojno ali v kombinaciji z mentorstvom opravljajo vodstveno funkcijo, in številom mentorjev. Posebno neugodno je to razmerje pri ljudskih univerzah (27 vodij/38 mentorjev), pri čemer 48% ali 13 vodij opravlja tudi mentorsko vlogo. Boljše je pri zasebnih organizacijah (25 vodij/50 mentorjev), kjer ima dvojno funkcijo kar 72% vodij (ali 18 ljudi). Društva delujejo s 16 mentorji in 11 vodji, med katerimi jih 63 % opravlja dvojno funkcijo. Najmanj vodij za največ mentorjev pa je v t.i. drugih organizacijah (6 vodij/52 mentorjev) pa tudi delež vodij, ki so hkrati mentorji je največji (200%). Največ vodij glede na število mentorjev imajo torej ljudske univerze, najmanj pa druge organizacije.

Slika 7: Število usposobljenih kadrov glede na tip organizacije

2.4.3 SESTAVA DEJAVNIH VODIJ IN MENTORJEV PO SPOLU

Stanje in razvoj: Prevladujejo ženske (80 %), kajti deluje le 57 moških (20%) pa še med njimi petina le potencialno (12 ali 21% dejavnih moških). Res dejavnih je torej le 45 moških, to je le 16% dejavnega osebja; 31 jih deluje kot mentor, 8 kot vodja in mentor in 6 kot vodja. Med 220 dejavnimi ženskami je samo potencialno dejavnih 29 ali 13% dejavnih žensk), v resnici pa jih je dejavnih 191. Med slednjimi je 124 mentoric, 25 vodij, 42 pa jih ima dvojno funkcijo.

Razprava: Dejavnost ostajajo tisti vodje in mentorji, ki imajo poleg denarnega še druge motive za izpeljavo študijskih krožkov. Predvidevamo, da so ti zelo različni, odvisni od položaja, namena in osebnih stališč vodstva organizacije in posameznika. Navedeno nas usmerja v strukturirano obravnavo organizacij in mentorjev, predvsem pa v intenzivnejše delo s tistimi, ki so izkazali nadpovprečne uspehe.

Številni kandidati povezujejo ugotavljanje virov sociokulturne animacije, v katere pri izobraževanju usmerjamo predvsem vodje, z organizacijo dela v študijskih krožkih, v katero usmerjamo predvsem mentorje. Na tako dejavne posameznike je mogoče računati pri nadaljnjem razvoju projekta. Skoraj tretjinski (27%) osip v petih letih povezujemo s pospešenimi družbenimi spremembami na trgu dela po letu 1991 kot razmeroma majhen. To potrjuje tudi primerjava s švedskim, ki znaša na leto 10% (po NILLSON 1996: os. kom. v ČERNOŠA 1995/96: s. 14). Sliko dejavnosti po tipih organizacij zanimivo dopolnjuje razmerje med številom vodstvenih delavcev in mentorjev, ki je posebno neugodno prav pri ljudskih univerzah.

2.4.4 SESTAVA NEDEJAVNIH VODIJ IN MENTORJEV

Stanje in razvoj: Dokumentirani del kadrov, ki so prenehali sodelovati v študijskih krožkih, obsega 27 ljudi, od tega 8 vodij. Skoraj polovica nedejavnih kadrov je iz Ljubljane, po času pridobitve potrdila pa 11 iz tretje generacije (od tega pet iz skupine, usposobljene z javnimi deli), 8 iz prve, trije iz druge ter po eden iz zadnjih dveh generacij. Skladno s prevladujočo sestavo vodij in mentorjev po spolu prevladujejo med nedejavnimi ženske, saj je prenehal z delom le en moški. Glede na tip organizacije, v kateri so opustili delo v študijskih krožkih, je le 7 organizacij zasebnih, 7 LU, nihče iz društev, 13 pa jih je iz drugih organizacij.

Razprava: Sestava nedejavnega osebja izhaja iz nepopolne dokumentacije, saj so bili nekateri nedejavni kadri že predhodno izločeni iz evidenc. Večji izpad kadrov, ki so se usposobili z javnimi deli ali prihajajo iz mestnega okolja, kaže, da so razmeroma manj zanesljivi, vendar tega na podlagi tako majhnega vzorca ne kaže posploševati.

2.4.5 DOPOLNILNO USPOSABLJANJE VODIJ IN MENTORJEV

V petletnem razvojnem obdobju projekta smo kadre dopolnilno usposabljali. Udeležba je bila neobvezna in brezplačna. Ta srečanja vodstva projekta z mentorji in vodji naj bi:

- razvijala kakovost študijskih krožkov,
- motivirala kadre,
- pomagala pridobiti povratne informacije za optimalno vodenje projekta,

- pripomogla k menjavi izkušenj in prikazu dosežkov dela na nacionalni ravni.

Stanje in razvoj: Leta 1997/98 usposabljanja ni bilo, je pa bilo leto poprej organizirano kar trikrat. Tematsko sta bili zadnji dve usposabljanji usmerjeni bolj v aktualno problematiko, s katero se srečuje velik del študijskih krožkov (etnološka vprašanja, razvoj podeželja). Raven udeležbe je nihala. Pregled usposabljanj podaja preglednica 4.

Preglednica 4: Dopolnilno usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov v obdobju 1993-1998

Naslov dopolnilnega usposabljanja	Predavatelj (-ica)	Datum	Št. udeležencev
Delovni sestanek projekta	Sonja Klemenčič, ACS, Ljubljana	4., 5. 5. 1994	21
Študijski krožki na Švedskem	Peter Engberg, Direktor javnega IO, Švedska	21., 24. 4. 1995	19
Evalvacija v izobraževanju	Deryn Holland, Nizozemska	31.1., 1.2. 1996	53
Kako ocenjujemo uspešnost dela v ŠK	Sabina Jelenc, FF, Ljubljana	7. 3. 1997	19
Srečanje vodij in mentorjev	Slavica Černoša, Sonja Klemenčič, ACS, Jože Miklavc, MŠŠ, Ljubljana	6., 10., 3. 1997	29
Študijski krožki o pretekli in sedanjí podobi življenja	Marija Makarovič, ZRC SAZU, Ljubljana	30.9. 1997	22
Življenjska moč slovenskega podeželja v EU	Matija Kovačič, BTF, Ljubljana	31.11. 1998	31

Razprava: Ugotavljamo, da je bil namen srečanj dosežen, čeprav je raven udeležbe glede na število usposobljenih vodij in mentorjev razmeroma nizka. Menimo, da je odvisna predvsem od možnosti in motivacije posameznih mentorjev, ob zadnjem usposabljanju pa bi bilo število udeležencev vsaj za tretjino večje, če bi omogočili ponovitev predavanja.

Dopolnilno usposabljanje smo vsaj zadnji dve leti prilagodili vsebinski raznolikosti študijskih krožkov. Nismo še upoštevali razlik v razvojni stopnji posameznih študijskih krožkov. Mentorji začetniki ali mentorji, ki posegajo na nova prostorska ali vsebinska področja, imajo namreč težave pri seznanjanju ljudi s to obliko dela, težko jih animirajo, na prva srečanja jih pride le malo. Drugi mentorji se tako rekoč skrivajo pred množičnim zanimanjem ljudi, zato študijski krožek preide v društvo, v tečaj ali v kako drugo obliko dela. Raznolikost težav, s katerimi se mentorji spopadajo pri organiziranju študijskih krožkov, je po našem mnenju poleg sprememb pravil dela in nerednega financiranja eden izmed pglavitnih vzrokov za razmeroma majhno povezanost omrežja študijskih krožkov. Razvoj večje povezanosti med posameznimi subjekti projekta ostaja ena izmed pomembnih nalog prihodnjega razvoja študijskih krožkov pri nas. Poleg tega želimo manj uspešne mentorje vzpodbuditi k ponovni aktivnosti ali pa jih iz hitro naraščajočega števila novih kadrov izločiti (npr. z obnovitvijo potrdila o usposobljenosti za mentorsko delo), pri čemer nam je udeležba na dopolnilnem usposabljanju lahko dodatni kriterij.

2.5 UDELEŽENCI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V OBDOBJU 1993-1998

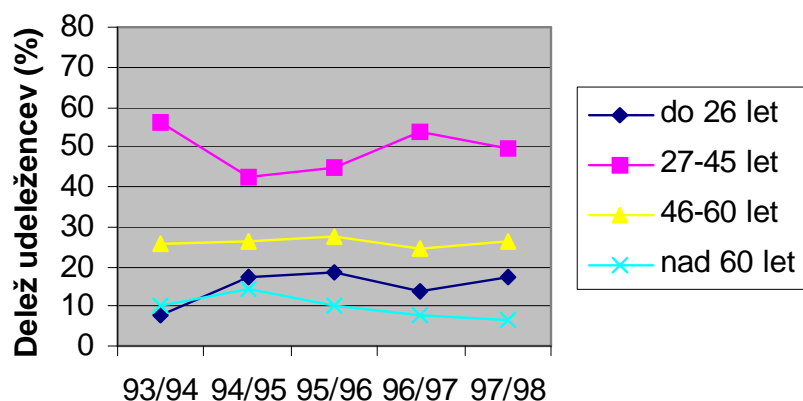
Število udeležencev študijskih krožkov neprenehoma narašča in že presega tisoč udeležencev v posameznem letu. Od prvotnih 318 udeležencev je v petih letih naraslo za štirikrat, in sicer na 1268 članov študijskih krožkov.

Normativi števila udeležencev v posameznem študijskem krožku so upoštevani, saj sodeluje v krožku povprečno 10 ljudi. To število sicer posamično dosega spodnjo (5) in zgornjo mejo (12) normativa ali jo navzgor posamično celo presega. Pri tem je bistveno, da gre res le za posamične primere in da nihanja v udeležbi niso velika. To pomeni, da je število članov krožka na začetku in ob koncu krožka razmeroma izenačeno in ni večjega osipa ali rasti števila udeležencev v krožku. Podrobnejši številčni podatki o tem se ne razlikujejo od tistih v dosedanjih poročilih. Vseeno kaže opozoriti, da je v vsej dokumentaciji prav rubrika »sestava udeležencev« vsebovala največ logičnih napak.

2.5.1 STAROSTNA SESTAVA UDELEŽENCEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Stanje: Študijske krožke obiskujejo predvsem med 27 in 45 let stari ljudje, katerih delež je leta 1997/98 sestavljal polovico udeležencev. Četrtnina udeležencev je bila tedaj stara med 46 in 60 let, slabo petino so zastopali mlajši od 26 let, manj kot desetina pa je bilo starejših od 60 let.

Razvoj: Izrazitega razvoja z jasnim trendom ne kaže nobena izmed starostnih skupin. Delež najmlajših je v prvih letih naraščal, toda leta 1996/97 upadel ter se v zadnjem letu z dobre desetine znova dvignil na slabo petino (17%). Nihanje ugotavljamo tudi v deležu najbolj zastopane starostne skupine. Nasprotno pa je vsa leta razmeroma stalen delež udeležencev, starih od 46 do 60 let.

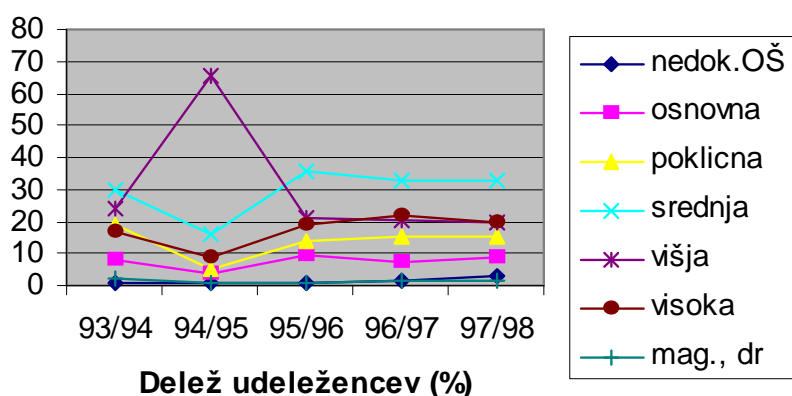

Slika 8: Razvoj starostne sestave udeležencev študijskih krožkov

2.5.2 IZOBRAZBENA SESTAVA UDELEŽENCEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Stanje: Leta 1997/98 so med udeleženci prevladovali srednješolci (32%), sledili pa so jim višji izobrazbeni profili (višje, visokošolske izobrazbe-po 20%) in poklicno izobraženi ljudje (15 %). Druge izobrazbene kategorije so bile manj zastopane.

Razvoj: Delež prevladujočih srednješolcev je razmeroma stalen in se giblje okoli 30%. Izjema je drugo leto delovanja projekta (1994/95), ko izrazito prevladujejo višješolci. Podobno stabilen je delež udeležencev z najnižjo in najvišjo mogočo kategorijo izobrazbe, medtem ko delež udeležencev s poklicno in osnovnošolsko izobrazbo niha, vendar ne bistveno razen v omenjenem letu.

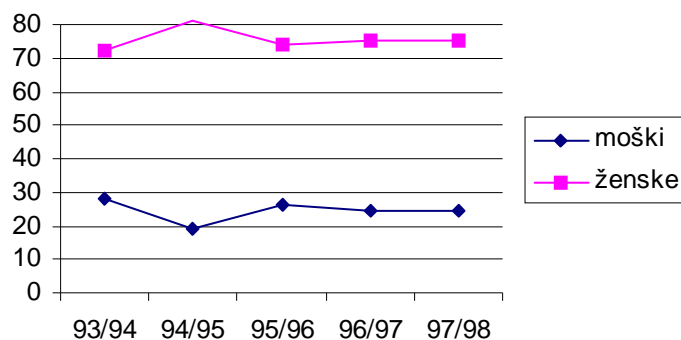
Slika 9: Razvoj izobrazbene sestave udeležencev študijskih krožkov

Razprava in komentar: Izobrazbeno sestavo udeležencev lažje komentiramo kakor utemeljeno interpretiramo. Povezujemo jo s prevladujočo spolno in starostno sestavo udeležencev pa tudi z nekaterimi drugimi značilnostmi, npr. možnostmi, ki jih ti ob svojem šolanju spoznajo in uporabljajo. Predvidevamo tudi, da je obremenjenost s slabimi izkušnjami iz šolanja nekoliko manjša, čeprav to ne pomeni, da so bolj izobraženi doživljali učne izkušnje kot bolj pozitivne, ampak le, da se z slabimi učnimi izkušnjami morda manj obremenjujejo ali da jih presegajo drugi motivi. Predvidevamo, da so udeleženci z višjimi stopnjami izobrazbe samostojnejši in samoiniciativnejši za iskanje različnih virov učenja; zato v študijskih krožkih sicer sodelujejo, a je njihov delež stabilen. Nasprotno pa višji delež manj izobraženih udeležencev nakazuje nasprotne značilnosti, pri čemer se nam zdi še posebno pomembna motivacija, zlasti posredna motivacija (prijetno ozračje, način dela, možnost druženja). Vidimo jo kot alternativo avtoritarno vodenemu in storilnostno naravnemu učnemu procesu, ki ga mnogi doživljajo kot stresnega. Menimo, da je prav motivacija ena izmed velikih prednosti dela v študijskih krožkih skupaj z neformalnostjo učnega procesa in svobodo izbire teme in intenzitete dela.

2.5.3 SESTAVA UDELEŽENCEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV PO SPOLU

Stanje: Četrtnina udeležencev so moški, tri četrtine pa sestavljajo ženske.

Razvoj: Razmerje med spoloma je izjemno stabilno.

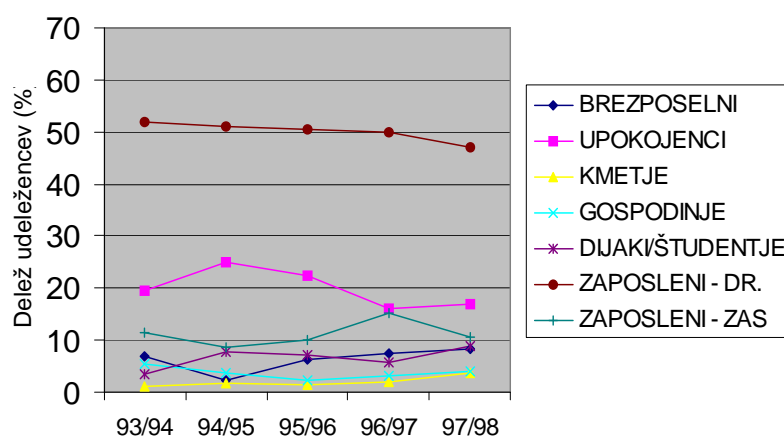

Slika 10: Razvoj sestave udeležencev študijskih krožkov po spolu

2.5.4 SESTAVA UDELEŽENCEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV PO ZAPOSLOTVENEM STATUSU

Stanje: V študijske krožke prihajajo predvsem zaposleni in to v družbenem sektorju (47%). Sledijo jim z bistveno manjšim deležem (17%) upokojevci, in s komaj nad deset odstotkov segajočim deležem zaposleni v zasebnem sektorju (11%). Druge skupine so zastopane malenkostno (pod 5%).

Razvoj: Tudi sestava udeležencev glede na njihov status se ne spreminja bistveno, kar glede na spremembe v zastopanosti organizacij nekoliko preseneča. Rahlo so nakazani upadanje deleža najbolj zastopanih dveh skupin (zaposlenih v družbenem sektorju in upokojevcev) ter naraščanje zanimanja zaposlenih v zasebnem sektorju. Nihanj v manj zastopanih skupinah ne moremo interpretirati za trende.

Slika 11: Razvoj sestave udeležencev študijskih krožkov po zaposlitvenem statusu

Razprava: Že v prvih komentarjih (KLEMENČIČ 1995) je sestava udeležencev študijskih krožkov po zaposlitvenem statusu razložena kot logična posledica potrebe ljudi v njihovi dejavni dobi, ko so zadostili temeljnim življenjskim potrebam. Pomembno je, da so v študijske krožke vstopili ljudje iz socialno izključenih skupin (npr. gospodinje, kmetje, brezposelni), čeprav je njihova zastopanost majhna. Za skupino brezposelnih je ta oblika izobraževanja lahko le prehodnega pomena (npr. druženje, motivacija za formalno izobraževanje), saj je njihovo zanimanje usmerjeno predvsem v iskanje zaposlitve.

2.6 FINANCIRANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V OBDOBJU 1993-1998

Stanje:

Pridobivanje proračunskih sredstev je vezano na:

- razpis Ministrstva za šolstvo in šport za sofinanciranje izobraževanja odraslih
- pogodbo z Ministrstvom za šolstvo in šport in
- dogovorjen sistem prijavljanja dejavnosti študijskih krožkov.

Razvoj obsega sredstev za študijske krožke prikazuje preglednica 5.

Preglednica 5: Obseg sredstev za študijske krožke

	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98
Osnovna sredstva za ŠK ljudske univerze / druge organizacije (000 SIT)	138	118/175	110/165	60/91 ali 110/165 za nove organizacije v projektu	165/185
Nagradni del (000 SIT)	0	0	60	70	70
Delež nagrajenih (%)	0	0	17	27	31
Skupna sredstva (milj. SIT)	5,0	12,7	19,3	14,5	21,0

Osnovna sredstva večinoma zadoščajo za poravnavo stroškov razen ob uresničevanju izjemnih akcijskih ciljev, ko je sprejemljiv prispevek članov (npr. študijski krožek Slepí na Kilimandžaro pod okriljem Zveze slepih in slabovidnih iz Ljubljane) ali ko so krožki pridobili sponzorska sredstva.

Ljudske univerze poravnajo del stroškov iz rednih proračunskih sredstev za izobraževalne programe odraslih, zato so za 10% nižje financirani kakor v drugih sodelujočih organizacijah.

Po višini sestavljajo nagrade 37% osnovnih sredstev za izpeljavo študijskega krožka. Nagrajena je bila tretjina od vseh izpeljanih krožkov (32% ali 37 krožkov). Poraba denarja je prepuščena organizacijam ali posameznim krožkom ob priporočilu, da se honorar tretjinsko deli na sredstva mentorjem, organizacijske in materialne stroške.

Razvoj: Višina denarja za izpeljavo posameznega študijskega krožka je bila iz leta v leto večja, z njenimi spremembami pa so spodbujali nekatere tipe organizacij in vstop novih v projekt. Tako so npr. leta 1996/97 organizacije, ki so začele sodelovati pri projektu, lahko izpeljale 3 študijske krožke in zanje dobile denar v višini 100% normativnih stroškov. Organizacije, ki so nadaljevale delo iz prejšnjih let, so dobile sredstva le za 2 študijska krožka v višini 55% normativnih stroškov. Leto poprej je bil

vpeljan nagradni del, ki se je uveljavil, čeprav njegov obseg po višini ostaja zadnji dve leti nespremenjen.

Čedalje več je organizacij oziroma študijskih krožkov, ki jim je uspelo pridobiti dodaten denar, večinoma od občin (ČERNOŠA 1996/97).

Sprva je bilo delo študijskega krožka financirano v treh delih (osnovni, dokončni in nagradni del sredstev). Zaradi poenostavitve izplačil sta bila leta 1996/97 osnovni in dokončni del združena. Leto 1997/98 zaznamujejo, kar zadeva financiranje, proračunske težave, ki so v izvajalcih okrepile nezaupanje, sproženo z zamudami pri izplačilih (ČERNOŠA 1996: s. 11, 14 in 33, KLEMENČIČ 1996: s. 50, ČERNOŠA 1997: s. 35). Denar namreč ni bil zagotovljen po prijavljenem (in opravljenem) delu, zato je postal v posameznih organizacijah položaj celo kritičen. Odziv sodelujočih na težave s financiranjem se je pokazal v zastoju širjenja in zvečanem neskladju med prijavi in izpeljavo leta 1997/98. Že v prvem četrtletju leta 1998/99, ko so bila izplačila izpeljana brez obvestila in ne glede na uveljavljeni poprejšnji dogovor o »pravilih igre« med ACS-jem in MŠŠ-jem, smo prejeli manj prijav in posamične odzive o prenehanju sodelovanja na tem področju (npr. Doba, Maribor).

Razprava: Razvojni projekt Študijski krožki zahteva visoko raven osebne zavzetosti vseh sodelujočih – torej članov, mentorjev, vodij in vodstva projekta. Negotovo finančno stanje ni le destimulativno, temveč destruktivno, še posebno ob intenzivnem socialnem prestrukturiranju v državi z visoko stopnjo brezposelnosti in prelomnega vključevanja v tokove Evropske unije. Že v prvi analizi (KLEMENČIČ 1995: s. 46) je poudarjeno, da vnaprejšnja določitev obsega financiranja destimulira dejavne, hkrati pa dopušča nenamensko porabo sredstev.

Vpeljavanagradnega dela je dobrodošla podlaga za spodbujanje in razvoj kakovosti posameznih krožkov. Podobno pozitivno ocenjujemo vse večji delež organizacij ali krožkov, ki dobivajo denar od sponzorjev, saj tako uresničujemo dolgoročno usmeritev v prenos financiranja te oblike neformalnega izobraževanja na lokalne skupnosti.

3 SKLEPI

Študijski krožki so iz poskusne nove oblike izobraževanja odraslih v Sloveniji v petletnem obdobju prerasli v iskano obliko učenja v različnih okoljih po vsej Sloveniji. Njihov namen ostaja nespremenjen, usmerjen v:

- spodbujanje splošnega izobraževanja odraslih z vpeljavo novih oblik in metod,
- spodbujanje interesnega združevanja ljudi,
- spodbujanje vzpostavljanja demokratičnih odnosov,
- promocijo učenja in
- promocijo pomena znanja.

Uveljavljanje te oblike učenja pripomore k demokratizaciji družbenih odnosov, ki dobivajo v urbanih območjih in tudi na podeželju celo predznak socialnega razlikovanja. Na strateški ravni so študijski krožki zanimivi vsaj zaradi treh temeljnih učinkov, ki jih moramo ob približevanju državam z nekaj več tradicije, skrbno razvijati:

1. interesnega združevanja ljudi,
2. ozaveščanja potrebe po vseživljenjskem učenju in
3. vzpostavljanjem novih odnosov.

Interesno združevanje ljudi vodi k oblikovanju civilne družbe. Prepoznavanje potrebe po novem znanju, novih spretnostih in odnosih ima v procesih tehnološkega razvoja, globalizacije ter potrošništva že preživetveni pomen. Vzpostavljanje novih odnosov pa vodi v razvoj posameznikovih potencialov pri tvornem sodelovanju v aktualnem družbenem trenutku. Pri tem je bistveno, da se ti (in še drugi) učinki, ki pa s stališča spremljanja projekta še niso bili strokovno preučevani, v študijskih krožkih dosegajo hkrati in po poti majhnih korakov. Študijski krožki so torej večnamenski in dolgoročno naravnani, to pa zopet potrjuje njihov strateško vrednost.

Veliko vrednost imajo tudi na ravni lokalnega okolja, kjer razvijajo pripadnost, potrebo po učenju in vplivu na napredek kraja in skupnosti v njem. Posameznika privlačita učenje in druženje v študijskih krožkih predvsem s svojimi načeli in možnostmi, ki omogočajo obogatitev osebnega sveta. Zato pomenijo študijski krožki razmeroma varno stopanje novih razvojnih korakov v majhnih skupinah, brezplačno in umeščeno v lokalnih zmogljivostih, brez avtoritarno vodenega učnega procesa.

Lotevajo se različnih vsebin, ki predvsem kakovostno izpolnjujejo prosti čas in le manj posegajo v spremembe lokalnega okolja, čeprav je to močan motiv za včlanitev posameznika v študijski krožek. Tako nastajajo majhne razmeroma zaprte skupine, ki jih skupno učenje in druženje tesno povežeta. Sestava udeležencev študijskih krožkov je prepoznavna in se v petletnem obdobju skoraj ni spremenila. Glede na zdajšnje družbene razmere preseneča, da je v njej razmeroma malo brezposelnih in malo mladih. Terenska evalvacija kaže, da med študijskimi krožki nastajajo razlike glede uveljavljenosti te oblike učenja v nekem okolju. Razlikujemo vsaj tri razvojne ravni:

- a) informiranje in animiranje lokalnega okolja,
- b) zrelo, utečeno delo in
- c) prehajanje v nove oblike dela (npr. v društvo, v tečaj)

Od razvojne ravni so odvisni ocena kakovosti in ukrepi za uveljavljanje te oblike učenja, zato kaže analizi študijskih krožkov iz tega zornega kota v prihodnje nameniti strokovno pozornost. K uveljavljanju učenja v študijskih krožkih pripomorejo tudi

utrjevanje in širjenje mreže organizacij, usposabljanje novih kadrov in stabilizacija financiranja. Na to opozarjajo že dosedanja poročila, saj postajajo izvajalci zaradi nenehnih sprememb negotovi. Zato bo smiselno širiti število virov z MŠS-ja tudi na druge subjekte, predvsem na lokalne skupnosti. K temu bi lahko spodbudilo srečanje vodje projekta, vodij študijskih krožkov in lokalnih oblasti. Treba je tudi izpopolniti sistem spodbujanja kakovosti, v katerem želimo nadgraditi denarno nagrajevanje nadpovprečno dejavnih krožkov in dopolnilno usposabljanje kadrov. Podpirati kaže predvsem vztrajne in uspešne organizacije in mentorje ter na drugi strani vzpostaviti selektivni mehanizem za nedejavne organizacije in mentorje.

Študijski krožki potekajo formalno v sklopu organizacije ali institucije. Prvo leto so bile v projekt povabljene organizacije z izkušnjami pri izobraževanju odraslih, pozneje pa so javni razpisi vabili tudi druge organizacije iz kulture, umetnosti, socialnega dela, gostinstva in turizma, ekologije, zdravstva ter institucije, kot so združenja, društva, zveze, ki vidijo v izobraževanju pomemben vzvod za svoje poslanstvo. Tako danes organizirajo študijske krožke različne organizacije in institucije. Merilo uspeha organizacije ni število njihovih mentorjev, temveč kakovost in trajnost njihove dejavnosti na tem področju. Mrežo organizacij bo treba krepiti predvsem v regijah, ki doslej ne izkazujejo večje ali trajnejše aktivnosti. Tudi pretekle analize (npr. ČERNOŠA 1997) spodbujajo k dejavnosti organizacij v krajih, kjer ni drugih izobraževalnih možnosti, zato smo animacijsko dejavnost usmerili predvsem na organizacije z razvito mrežo območnih enot na podeželju. Zasebne in t.i. »druge« organizacije že zapolnjujejo vrzel izobraževalne ponudbe v tem prostoru, kaže pa, da bodo začele pri projektu sodelovati tudi državne institucije s področja kmetijstva in gozdarstva. S tem se uresničuje poskus širjenja projekta zunaj izobraževalne dejavnosti.

Tudi število usposobljenega osebja narašča. V petem letu delovanja smo se na izredno zanimanje odzvali z izdelavo multimedijskega kompleta za (vodeno) samostojno usposabljanje. S tem je omogočena večja dostopnost usposabljanja za vodjo in mentorja študijskih krožkov. Osip skoraj tretjine vodij in mentorjev v petletnem obdobju je deloma pojasnjen z različnimi in spreminjajočimi se interesi matičnih organizacij in posameznikov, deloma pa ostaja nepojasnen.

Izjemno zanimanje za (novo ali vnovično) udeležbo v študijskih krožkih in za usposabljanje novih vodij in mentorjev potrjuje, da so ljudje sprejeli načela študijskih krožkov. Enako velja za normative za sodelovanje v študijskih krožkih, čeprav jih nismo upoštevali togo, temveč prožno. Za udeležence sta posebno pomembni neposredna animacija in javna predstavitev dela. Tema področjema dela študijskih krožkov bo v prihodnje treba nameniti še posebno strokovno pozornost, saj se ugotovitve preteklih analiz (ČERNOŠA 1997, ČERNOŠA 1998) neprenehoma potrjujejo in podajajo vprašanja glede menjave izkušenj ob dopolnilnem usposabljanju.

Za naše delo se zanimajo tudi v tujini, celo v matični deželi študijskih krožkov, po kateri smo se ob vpeljavi študijskih krožkov zgledovali - na Švedskem. Ohraniti in nadalje razviti bo treba navezane stike ter jih obogatiti z novimi izkušnjami. V mislih imamo npr. ameriške študijske krožke, ki pomenijo demokratičen in učinkovit mehanizem za reševanje lokalnih družbeno angažiranih vsebin (npr. problem nasilja, drog, kakovosti bivanja itn.).

4 VIRI

BOGATAJ, Nevenka. 1998. Study circle topics in Slovenia and Sweden. Referat na mednarodni konferenci International Society for Comparative Adult education (ISCAE). Radovljica, 10.-13. september 1998

ČERNOŠA, Slavica/MALEČKAR, Vilma. 1997. Analiza delovanja študijskih krožkov v šolskem letu 1995/96. Andragoški center Slovenije. Ljubljana.

ČERNOŠA, Slavica, 1998. Analiza delovanja študijskih krožkov v šolskem letu 1995/96. Andragoški center Slovenije. Ljubljana.

KLEMENČIČ, Sonja. 1995. Učimo se v študijskih krožkih, Študije in raziskave 3, Andragoški center Slovenije. Ljubljana.

KLEMENČIČ, Sonja. 1996. Usposabljanje za življenjsko uspešnost in študijski krožki v vlogi spreminjanja izobraževanja in demokratizacije življenja v lokalni skupnosti. Skelpno poročilo, Andragoški center Slovenije. Ljubljana.

MALEČKAR, Vilma/CHVATAL, Mateja. (1997): Spremljanje delovanja študijskih krožkov v Sloveniji v obdobjih 1993/94 in 1994/95. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko in andragogiko. Ljubljana, 156 s.

5 PRILOGE

PRILOGA 1 : ŠTUDIJSKI KROŽKI 1. SEPTEMBER 1997-31. AVGUST 1998

(opomba: obarvani so bili nagrajeni)

KRAJ	ORGANIZACIJA	ŠK 1997/98	MENTOR
Ajdovščina	Zavod za kulturo, izobraževanje in šport	Živimo , ljubimo in se učimo	Ana Curk
Črnomelj	Zavod za izobraževanje in kulturo	Prehrana v Velikem Nerajcu	Ksenija Khalil
		Ustvarimo gledališko predstavo	Irena Bohte
		Izdelava kostumov za gledališko predstavo	#
		Kruh v Črnomlju	Ksenija Khalil
Ilirska Bistrica	LU, OŠ Dragotina Ketteja	Muzejski študijski krožek	Vanda Volk
Jesenice	DU	Izdelovanje modernega nakita	Maja Radinovič Hajdič
		Varstvo industrijskega okolja	Srečko Krč
		Slikanje na svilo	Maja Radinovič-H.
Kranj	LU	Slikanje na svilo	Mateja Chvatal
		Modni dodatki	#
		Kako premagati strah	#
		Pomoč iz domače lekarne	#
Krško	Posavski center za permanentno izobraževanje	Kako biti boljši starši	Monika Novšak
		Ustvarjalno preživljanje prostega časa	Nataša Kršak
Maribor	Andragoški zavod LU	Priložnost za nov začetek	Pepca Likar
		Zdrava prehrana	#
		Motivi otrok na novoletnih voščilnicah	Dragica Mikola
Murska Sobota	LU	Domišljija in spretnost	Mihaela Flisar
		Poskrbimo za boljše počutje	Angela Svenšek
		(Ustvarjanje na svili) to je 3., neplačan K za 97!	Marjan Čenar
Ormož	LU	Posameznik, lokalna skupnost, država	Milica Šavora
		Slovenski kmet - podjetnik	Štefka Zemljič
Postojna	LU	Naredimo naš kraj lepši	Marjana Urbančič
		Glina in keramika	Nevenka Burger
Radovljica	LU	Naravno zdravljenje	Marija Purgar
		Za boljši jutri	#
		Izrazimo ustvarjalnost	#
Sežana	LU	Fotografski ŠK Žarek	Vilma Colja
Trebnje	enota LU, CIK	Domače jedi	Špela Medved
Trzič	Zavod za izobraževanje in kulturo	Življenje kamna v mestnem jedru	Janez Šter
		Zdrava prehrana	#
		Izdelovanje nakita in drobnih okraskov	Heda Šivic
Velenje	LU	Na krilih ustvarjalnosti	Kata Talajič
		Zeliščni vrt	Mirjana Šibanc
		Voščimo izvorno	#
Žalec	UPI - LU	Bivalna kultura	Saša Piano
Cerknica	Vitra	Samogradnja sprejemnikov sončne energije	Bojan Žnidaršič
		Komunikacija za turistični razvoj podeželja	#
		Demokracija na lokalni ravni	#
		S kreativnostjo do zaposlitve	#
Cirkulane	Halo	Zbirka značilnih haloških orodij na kmetiji	Marija Pulko
		Mednar. medkult. turist.center Borl	Marija Pulko
Črenšovci	Kulturno društvo	Bogastvo narodne dediščine poklanjamo mladim	Marija Sever

		Bodimo skupaj → Lutkovni ŠK	Karolina Kolenko
Dob pri Domžalah	Sativa	Pristna domača kuhinja Lep vrt, meni v veselje in ponos	Oliveta Petrovič Alenka Godec Vouk
Dornberk	OŠ	Bogastvo zgodbe Šola za starše Pohodništvo za mlade družine	Ivica Bagon Nives Ličen Alenka Pegan
Dutovlje	Memory	Bralni študijski krožek Osmice na Krasu - čar in zgodovina Krašovcev Dober dan podjetništvo	Ivica Bagon Ksenija Turk Vanja Debevec
Gornja Radgona	Zgodov. društvo	Gradovi in dvorci v občini Gornja Radgona	Anton Vodan
Grosuplje	College za kvaliteto življenja	Zanimivosti domačega kraja Kolesarjenje in varnost Ravnanje z odpadki Odkrivanje kolesarskih tras	Marinka Kristan Štefan Huzjan # Jan Krizstan
Sp. Idrija	Andragoški center	Rekreacija - prilika za družabnost tudi na vasi	Lidija Česnik-Leskovec
Izola	Matična knjižnica	Bralni študijski krožek Spoznavanje drugih kultur-pot do spoznavanja sebe Zgodbe	Nadja Mislej Božič # Špela Pahor
Lendava	ZKO	Iskanje pozabljene dediščine Informirati	Nataša Varga Enes Prošič
Ljubljana	ARX	Učenje asertivnosti (realizirano: KAJ STORITI, KO SE SREČAMO Z UČNIMI TEŽAVAMI PRI OTROKU) Obrazi miru	Mateja Simonič Vidrih Peter Virant
	Euro šola	Načini uspešnega sporazumevanja Italija-znana in neznana; tako blizu in tako daleč Spoznavmo Francijo-njeno pokrajino, ljudi, zgodovino in posebnosti	Mateja Simonič-Vidrih Kaja Petre #
	Glotta Nova	Komuniciranje in osebna rast Strategija večje uspešnosti Kako biti boljši sosed	Jelica Pegan Stemberger Štefanija Žagmeister Štefanija Žagmeister
		Kultura bivanja	Maja Grozdana Vidrih
Ljubljana	Zavod Zarja	Vse o steklu Mediji	Irena Reberšak Mateja Korošec
	Srednja trgovska šola	Vzgib, gib, kip Študijsko risanje Od urbanizma do detajlov Plečnik in kultura bivanja	Jirži Kočica # Agata Freyer #
	Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije	Ustvarjalnost ne pozna teme Ko bom sprostil dušo, bom našel pot do sočloveka Balintov študijski krožek Slepi na Kilimanjaro	Stane Padežnik Majda Muri Stane Padežnik #
	Zveza svobodnih Sindikatov Slovenije	Sindikat na delu Sporazumevanje za poslovno in osebno rabo	Marija Erakovič Milena Sitar
Maribor	Doba	Živeti z naravo	Marija Kralj

		Izvor in razvoj ikebane	#
		Slovenski narodni vzorci za sodobno rabo	#
		Ročna dela od A do Ž	Darinka Ujčič
Mežica	Stik	Cvetlični aranžmaji	Majda Zanoškar
		Slikanje na steklo	Hedvika Blatnik
		Spoznavajmo vrhove v okolici Mežice	Hedvika Blatnik
		Peka naših babic	Dragomirka Šavc
Piran	Vrtec Mornarček	Kako biti boljši starši?	Natalija Planinc
		Sožitje z naravno in kulturno dediščino	#
Postojna	Athena	Čar izdelkov iz gline	Flora Otoničar
		Slikanje na svilo	Janica Senčur
		Cvetni aranžmaji	Flora Otoničar
Ptuj	Animacija	Obeležimo praznike z ročnimi deli	Irena Čuš
		Literarno ustvarjalna delavnica (realiziran= POSLIKAVA STEKLA)	#
		Izdelovanje nakita in drobnih okrasnih predmetov	Milica Robin
		Skozi fotografijo k naravi	#
Radovljica	Društvo za zdrav osebnostni razvoj	Kaj so jedli naši dedje	Irena Pungerčar
		Učenje angleščine	Sonja Porenta
		Bela vezenina	Marija Turk Ribič
		Bonton	Monika Brinšek
Radlje ob Dravi	Center za socialno delo	Čitalnica	Marijana Sadar
		Postoj-bodi z nami	Tanja Štefl
		Sveti trije kralji-moj dom	Darinka Kovše Ketiš
Ruše	Tiža	Režija lutkovne igre	Lidija Sabolek
		Voščilnice malo drugače	#
		Radi bi slikali	#
		Get to known London	#
Slovenska Bistrica	Impol Kadring	Iskanje zaposlitve kot izziv današnjega in jutrišnjega časa	Blanka Žerjav
		Slikanje na svilo	Blanka Žerjav
		Dodajmo življenje letom	Žarka Fišinger
Štore	Alfabet	Komunikacija v zdravstvu	Albina Šmigovc
		Marmoriranje	Andreja Jelen Mernik
		Slikanje na svilo	#
		Sama svoja mojstrica	#
Tolmin	Agencija tolminska	Kultura prehranjevanja	Krapež Andrej
		Turizem kot način življenja	Mirjam Perovič
		Prebudimo Rut v turizmu	Krapež Andrej
		Čadrg v TNP-ju	Krapež Andrej
Velenje	ADS	Izdelajmo sami praznično darilo	Slavka Mijoč
		Ustvarjalno lončarstvo	Igor Bahar
		Vzgoja in nega dojenčkov	Nena Mijoč
	Invel	Gospodarske pogodbe	Ivanka Filipančič
		Vodnik po mojih pravicah in obveznostih	#
		Dobra komunikacija-pot do uspeha Prvi koraki do zaposlitve	Selma Filipančič #
Žalec	Center za socialno delo	Dihalne vaje laičnih pevk	Irena Pražnikar
		Spoznava in priprava domačih jedi	Tatjana Pogorelčnik
		Ročna izdelava plišastih igrač	#

	Sledi	Zdravje-skladnost telesa in duha	Nada Mulej
		Prigode zabukovških knapov	Irena Prašnikar
	Vita Koper - Dobrinja Leda	Beseda slovenske Istre	Leda Dobrinja
		Beseda slovenske Istre II	#
		Slovenci v Istri	#
Ajdovščina	ZPM	Sreča je biti roditelj	Irena Kodele Krašna
		Budanje nekoč in danes	Irena Kodele Krašna
		Skrilje skozi čas	Kristina Valič
		Utrinki s podeželja	#
Slovenj Gradec	DPM	Cepljenje v senožetnih sadovnjakih	Marija Vaukan
		Kako posnamem dobro fotografijo	Marijan Račnik
		Šentanel skozi video	Marija Vaukan